

A MÚZEUMALAPÍTÓ THE MUSEUM FOUNDER

Dunkel Zoltán

Magyar Meteorológiai Társaság, 1024 Budapest Kitaibel Pál utca 1., dunkel.z@met.hu

Összefoglalás. Konkoly Thege Miklós nevéhez számos tudományos eredmény, szakmai újítás kapcsolódik mind a csillagászatban, mind a meteorológiában. Maradandó alkotásai között említésre méltó a meteorológiai múzeum létrehozása. A meteorológiai múzeum története megalapításától napjainkig nem volt töretlen. Sajnos 1945 után a múzeum gyakorlatilag megsemmisült, bár egyes tárgyak megmaradtak. 1991-ben elnöki utasítással újból megalapításra került a múzeum, s hála több önkéntes segítő kitaró munkájának, ma ismét alkalmas arra, hogy az érdeklődőknek bemutassa a meteorológiai műszerek fejlődését, az intézetnek pedig tárgyi képet adjon múltjáról. Ebben az írásban a múzeum eredeti alapításáról, újr alapításáról és jelenlegi állapotáról számolunk be.

Abstracts. Several scientific results, vocational innovations are all associated with the name of Miklós Konkoly Thege in both the astronomy and in the meteorology. Among his lasting works the meteorological museum's formation is notable. The history of meteorological museum was not unbroken since its founding until our days. The museum unfortunately was destroyed although single objects survived practically after 1945. In 1991 by a presidential instruction the museum was found again. Thanks to sustained work of several volunteers the museum can show the development of the meteorological instruments and demonstrate the past of the institute. In this paper we report on the original foundation re-starting and present state of the museum.

Bevezetés. A történelmi Magyarország 1896-ban ünnepelte a Honfoglalás ezredik évfordulóját. A nevezetes eseményt nemcsak építészeti alkotásokkal – többek között 400 új népiskolát is alapítottak –, közlekedési létesítményekkel tették emlékezetessé, hanem egy nagyszabású kiállítással is. A Városligetben felállított Ezredéves

hunyad vára. A látogatókat egy teljesen új közlekedési eszköz, a *földalatti* – az európai kontinens első metrója – vitte ki a Gizella-térről a Városligetbe, ahogy később egy pesti lokálpatrióta nevezte a Gerbeaud-Gundel vasút. Az „Ezredévi Kiállítás” 240 pavilonból állt, köztük a M. Kir. Országos Meteorológiai és Földmágnassági Intézet

1. ábra: Az Ezredévi Kiállítás plakátja

2. ábra: A meteorológiai pavilon

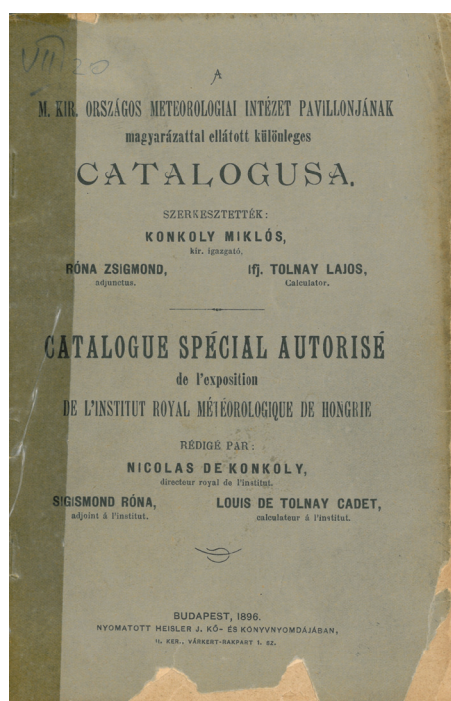
Országos Kiállításon (1. ábra) bemutattak mindent, amiről úgy gondolták, hogy büszke lehet rá az ország. A kései érdeklődő is fogalmat alkothat a kiállítás nagyszabású voltáról, mivel a történelmi épületeket bemutató anyagot később tartós anyagokból átépítették, s ez a mai *Vajda-*

(OMFI) 100 m² alapterületű épülete (2. ábra). Konkoly nem volt elégedett ezzel az épülettel. Ennek hangot is adott a meteorológiai pavilon katalógusában (Mezősi, 1997). Az Ezredévi kiállításra 1896-ban készült katalógusban (3. ábra) a nem éppen dicsérő véleménye szerint,

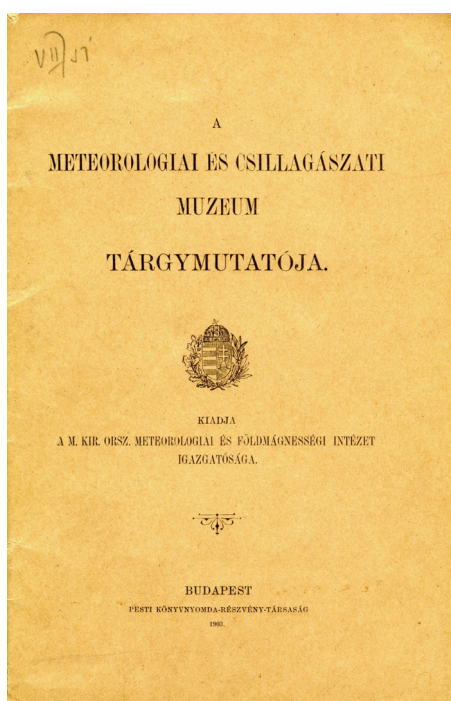
szó szerint idézve: „Még nagyobb sajnálattal kell kijelenteni, miszerint a *Meteorologiai pavillon* sem olyan, minőnek lenni kellett volna, mert elmondhatjuk – eltekintve kiszámított *czélszerűtlenségétől* – a német közmondást: „ausen hui, innen pfui!” s az utóbbi szót legalább a századik hatványra kell emelni! Sajnos, sorok írója rajzolt illetve vázolt egy pavillont, a mely ugyan nem mutatott volna ennyit, de sokkal *czélszerűbb* és *olcsóbb* lett volna, s minden szöglet a *kihasználásra* volt kiszámítva, holott itt nem vagyok képes egyetlen műszert is úgy elhelyezni, hogy az *működjék*, a mint az az én tervemben fel volt véve, mert itt minden szögletben torony van lyukakkal, ahol sem ablak sem ajtó, s így nyitott helyen esővíznek finom műszert kitenni még sem lehet; azonfelül a nagy torony elfogja a szelet, elfogja az eső esésének helyes irányát az alsó *terasseon*, a nagy torony tetejébe anemográfokat felállítani pedig lehetetlen és veszélyes.

a szerint könnyen meg fogja találni a keresett tárgyat.” Konkoly rosszallása mellett azonban elégedettségének és büszkeségének is hangot adott, azzal, hogy megemlíti, hogy ez a kiállítás sokkal gazdagabb, mint az 1885. évi, s azt is megemlíti, hogy ezen a kiállításon már hazai, magyar – valószínűleg többségében intézeti saját gyártmányú műszer, aminek egy részének maga Konkoly a konstruktöre – is bemutatásra kerülhetett.

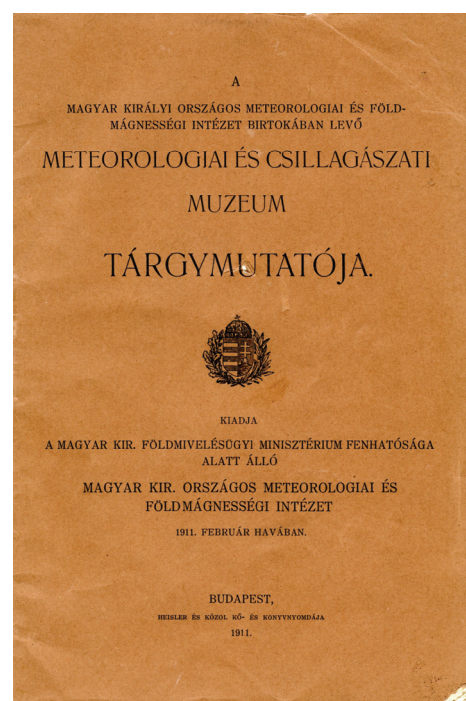
Előzmények. A múzeumi gondolat vagy legalábbis a meteorológiai műszerek rendszerezett bemutatása nem a millenniumi kiállításon jelent meg először Zách (1988) későbbi felfedezése szerint. A budapesti 1885. év országos általános kiállításról szóló beszámolóban a „*Mathematikai, physikai, meteorológiai műszerek és munkák*” címszó alatt olvasható, hogy „A meteorológiai és földdelejtességi m. kir. központi intézet Budapesten különböző rendszerek szerint készített meteorológiai mű-

3. ábra: Az Ezredévi Kiállítás meteorológiai pavilonjának magyar és francia szövegű katalógusa

4. ábra: A Meteorológiai és Csillagászati múzeum tárgymutatója 1903-ban

5. ábra: A Meteorológiai és Csillagászati múzeum tárgymutatója 1911-ben

Ilyenformán az *elfussolt* pavilonnál meg kell elégednünk azzal, hogy kiállítjuk a meglévő műszereket, mint nézni való darabokat. A ház a tervrajzban persze mást mutatott, de az nekem soha sem lett mondva, hogy a vállalkozó érdekében takarékosági szempontból (mert ez a főmomentum) a kis tornyokra, hol legalább regisztráló műszereket hagytam volna működni, sem ajtó sem ablak nem jön, mert ellenkező esetben kénytelen lettem volna, azonnal a *bagolyvár* ellen protestálni, s annak létrejöttét megátolni. A szíves látogató vegye a dolgot úgy, mint van, s nyugodjunk meg abban, hogy az 1885-iki kiállításon ennyi meteorológiai és csillagászati eszköz sem volt, ami pedig található volt, az külföldről lett behozva. Avégből, hogy a magas számokat elkerüljük, minden csoportnak külön színű táblácskát adtunk, s ha a szemlélő a *catalogus* szerint egy tárgyat akar felkeresni, csak az illető csoport fejezetén nézze meg a színes táblácskát, és

szereket, hő-, légsúly-², nedvesség-, elpárolgás-, esőmérő eszközöket, szélvitorlákat állított ki, részint önműködésre szánt (regisztráló), részint egyéni leolvasásokat igénylő szerkezetek szerint. Továbbá földdelejtességi mérésekre szolgáló igen szép, gazdag gyűjteményt mutatott be. Ezen műszerek a tudomány jelen állásának színvonalát jelzik, s noha külföldi mechanikus műhelyekben készültek, de az *intézet múzeumának* gazdagságát igen kedvező színben mutatják. Nem kevésbé kedvező benyomást idéztek elő az intézet munkásságát illusztráló nyomtatványok, úgymint az intézet érdemdús igazgatójának, dr. Schenzl Guidónak munkája, az *Útmutatás földmágnésségi helymeghatározásokra*; dr. Grubel Lajos observátor-nak *Útmutatás a földrajzi helymeghatározásokra* valamint a *Magyarország meteorológiai és földmágnésségi*

² légsúlymérő = barométer

atlasza több táblákban című munkája. végre a központi s némelyvidéki meteorológiai állomások megfigyelési több kötetekben. Dr. Schenzl Guidó már mint a budai reáltanodának *physikai tanára és igazgatója*, tüzetesen és nagy buzgalommal foglalkozott a meteorológiával és földmágnességgel; a reáltanodában egy meteorológiai ál-

Ezek volnának az állami központi meteorológiai intézetnek legmegbízhatóbb és legtermészetesebb fiókjai, melyek az ország *climatológiai* viszonyainak felderítésére igen sokat tehetnének.”

A múzeum kezdetei. Amint az 1885-ös kiállításról szóló beszámolóban olvasható az Ezredévi Kiállítás meteoro-

6. ábra: Az ógyallai obszervatórium az 1900-as években

7. ábra: Konkoly Thege Miklós munkatársai körében

lomást rendezett be, mely később az országos meteorológiai intézetté nőtte ki magát. Ezen intézetben gyűlnek

össze az ország területén szétszórva lévő észlelők megfigyeléseinek számai, melyek azután évkönyvekben publikáltak. A központi intézetben a magnetikus észleletek is nagy mérvben *mivelteknek*, s a tudós igazgató expedíciókat is rendez az ország *magnetikai* felvételeinek érdekében. Ezen munkásság nemcsak helyi, hanem általános európai kultúrai érdekel bír, s a szakértő körök által általános elismerésben részesítetik. A magyaróvári gazdasági intézet 20 évi meteorológiai adatait mutatott be két táblán, melyek közül az egyik a hőmérséklet ingadozásait, a másik a csapadék mennyiségét hónapról hónapra ábrázolta. Óhajtott volna, hogy ilyen megfigyelések a többi ilyen jellegű intézetekben is meghonosíthatóknak.

lógiai pavilonjában bemutatott műszerek, eszközök, könyvek, fényképek képezték a későbbi Meteorológiai és Csillagászati Múzeum alapját. Konkoly Thege Miklós³ ugyanis a kiállítás bezárása után az anyagot összegyűjtötte és egyik asszisztensének gondjaira bízta, ahogy a későbbi katalógusokból (4. és 5. ábra) kiderül. Az anyagot később Ógyallára szállította és 1900-ban, a birtokán épült Obszervatórium (6. ábra) II. emeletén helyezte el az akkor már muzeális értékűnek tekintett gyűjteményt. Az Ógyallán kiállított 355 tárgy közül 60 db-ot soroltak a „csillagászati műszerek” kategóriába: számos napóra, iránytű, távcső és objektív, néhány szextáns valamint teodolit tartoztak ide (Kovács, K. és Mezősi, M., 2000). A csillagászati eszközök ilyen aránya összhangban állt a polihisztor Konkoly érdeklődési körével és közismert műszerkonstrukciós elképzeléseivel. Konkoly maga is jelentős csillagászati kutató munkát végzett Ógyallán is, jól képzett munkatársai körében (7. ábra). Hogy az ógyallai obszervatórium órája (8. ábra) mikor került Budapestre, arról nincs tudomásunk.

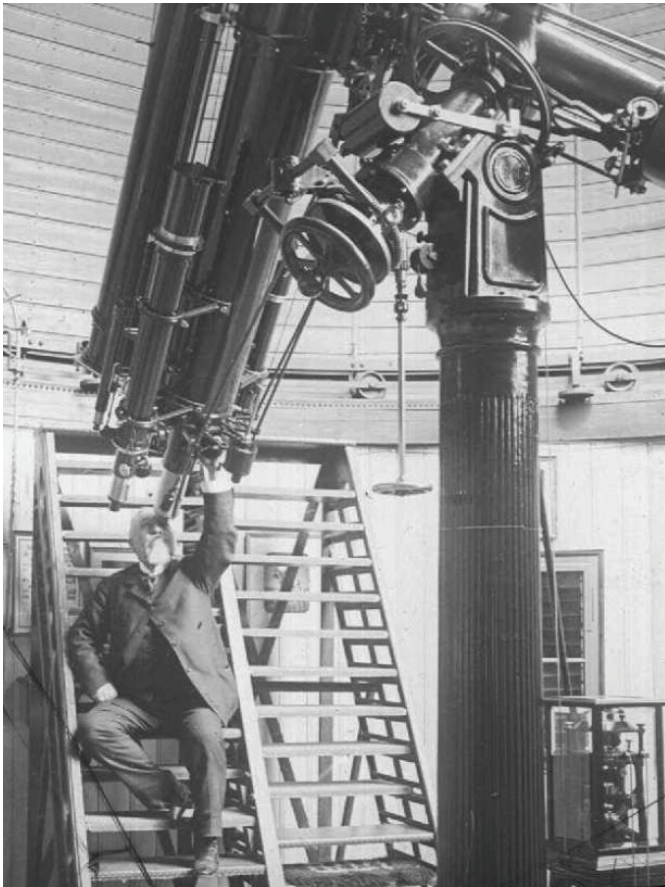
Néhány szó Ógyalláról. Konkoly Thege Miklós családi birtoka, mint a Dunától északra elterülő országrész, a trianoni békeszerződés után Csehszlovákiához került. Az Obszervatórium az új államban is megtartotta eredeti funkcióját és tovább végezte tudományos tevékenységét. Ma *Slovenská ústredná hvezdráneň Hurbanovo* néven az eredeti helyén, az eredeti épületekben végez csillagászati, földrengetési és meteorológiai megfigyeléseket, s folytat tudományos kutatást. Ógyalla (Hurbanovo) nemcsak a tudományos múltjáról ismert, hanem sörgyártási jelenéről is, hiszen itt gyártják a *Zlatý Bažant* sört. Persze a sörről túl is van élet. Merthogy nemcsak az aranyos madár szelleme lengi be a Komáromi járásban fekvő várost, hanem Konkoly Thege Miklós neve és hagyományai mel-

8. ábra: Az ógyallai csillagda órája a Marczell György Obszervatóriumában, jelenleg virágtartóként

³ igazgató 1890.09.01–1911.08.12.

lett Ógyalla nagy szülőtte a Honfoglalás körkép alkotója, *Feszty Árpád* is. Hurbanovon természetesen a kétnyelvű, szlovák–magyar feliratok, táblák. A közös történelem vállalásának szép példája, hogy míg a helyi, magyar oktatási nyelvű iskola névadója Feszty Árpád, a szlovák Mikuláš Konkoly-Thege. Ógyalla az 1920-as évekig magyar lakosságú település volt, és a *kolonisták* megérkezése után is megtartotta magyar többségét. A második világháború utáni kitelepítések és lakosságcsere következményeként azonban megváltoztak az etnikai arányok, és egyes magyar–szlovák településsé vált. 1960-ban nyilvánították várossá, amikor megszűnt járási székhely lenni.

9. ábra: Konkoly Thege Miklós a 10 hüvelykes távcsővel (Bartha Lajos gyűjtése)

A múzeum története a II. Világháborúig. A múzeum érdeklődési köre, gyűjtőterülete nemcsak csillagászati és meteorológiai tárgyakra terjedt ki, hanem mindig örömmel fogadott be fizikai és optikai eszközöket, fényképeket és rajzokat, sőt egyéb ereklyéket is, amelyeket Konkoly 1910-es felhívása után (Zách, 1987) magánszemélyek és intézmények a múzeumnak felajánlottak. Vajon mi lehetett a 395. szám alatt leltárba vett „Kis arany mérleg” a Pannonhalmi apátság adománya? És hova tűnt el Klassohn Jánosné ajándéka a „Régi ezüst óra” (N°548)? A múzeum „öre” tisztséget az 1900-as évek elejétől sokáig Réthly Antal (1879–1975) asszisztens, későbbi igazgató töltötte be. Neve a mai olvasó előtt sem ismeretlen: ő a szerzője az „Időjárás események és elemi csapások Magyarországon” című könyvsorozatnak. Részletes múzeumi katalógus az 1903-as (4. ábra) és 1911-es

évekből (5. ábra) maradt fenn. Ógyalláról a múzeumi anyag 1908-ban visszakérült Budapestre, majd 1910-ben, az akkor felépült intézeti székház földszintjén, tetszetős vitrinekben állították ki a meteorológiai, csillagászati, földmágnességi, fizikai és optikai műszereket, eszközöket, képeket, fotókat, rajzokat, valamint „ereklyéket”. A gyűjtemény 1911-ben már 744 tételt tartalmazott. Konkoly nyugdíjazásával a múzeum addigi fejlődésének lendülete megtört. A két világháború közötti időszakban a gyűjtemény lényegében csak Hopp Ferenc (1833–1919) világutazó és műgyűjtő hagyatékából gyarapodott. Az 1922. évi átvételi jegyzőkönyv szerint az állományegy-

10. ábra: A M. kir. Országos Meteorológiai és Földmágnességi Intézet munkatársai 1902-ben. Konkolytól balra Marczell György, jobbra Róna Zsigmond, a szögletes keret (lent: Szántó Ignác) mellett balra Steiner Lajos, míg jobbra az alsó sorban Réthly Antal

ségek száma akkor már elérte a 815-öt. A kortársak visszaemlékezése szerint az igen értékes múzeumban nemcsak régi és újabb, csillagászati, meteorológiai és geodéziai műszerek, napórák, könyvek voltak kiállítva, hanem például Petőfi Sándor, Deák Ferenc, Kisfaludy Sándor és Kossuth Lajos meteorológiai vagy csillagászati vonatkozású ajándéktárgyai is helyet kaptak. Budapest ostroma (és az azt követő társadalmi átalakulás) katasztrofális következményekkel járt a meteorológiai múzeumra nézve. A gyűjtemény legértékesebb darabjai eltűntek vagy megsemmisültek. A veszteségre jellemző, hogy az 1911-ben kiállított 744 tárgyból eddig csupán 27 db-ot tudtak azonosítani az újjáalakult múzeum lelkes építői, rendszerezői. Ennyi maradt az eredeti gyűjteményből. Szerencsére a képanyag jelentős része túlélte a háborút és a megszűnt gyűjtési és rendszerezési gyakorlatot. A munkatársak egy

része kötelességének érezte a múlt emlékeinek őrzését, s itt-ott fiókokban ezt-azt megőrzött, s amikor újraindult a hivatalos gyűjtés, az általa megőrzött anyagot beadta a gyűjteménybe, felajánlotta a múzeumnak. 1990 előtt nem mindenki érezte úgy, hogy a múzeumot fel kellene támasztani, volt, aki azt mondta, „*hogyan kit érdekel ma már néhány régi ócska műszer?*”. A megmaradt kép-

anyagból fogalmat alkothatunk arról, hogy milyen lehetett Konkoly munka közben (9. ábra) vagy arról, hogy mennyire élt akkor az intézeti közösségi szellem, ahogy egy 1902-ben készült tablón láthatjuk (10. ábra), amelyen szinte minden, a szakmánkban nagyot alkotó őst nevét megtaláljuk. Konkoly minden bizonnyal nemcsak hivatali rangja, képviselőházi tagsága, hanem obszervató-

11. ábra: A hatvanadik születésnapra készített köszöntő oklevél. Az aláírók: Róna Zsigmond, Héjas Endre, Neubauer Aladár, Szalay László, Marcell György, Frank Ferenc, Kaum Oszkár, Keller Károly, Kiskó Béla, Szántó Ignác, Farkas Ede, Német Vilmos, Tolnay Lajos, Kováts Károly, Réthy Antal, ifj. Konkoly Thege Miklós, Markovits István, Anderkó Aurél, Kronich Lénárd, Karváry Zsigmond, Csernó Geyza, Dobreczki Artúr, Mankovics István, Klassohn János

12. ábra: Ógyalla 1911. Baloldalt Hegyfokó Kabos, mellette Róna Zsigmond. Középtájt, csipőre tett kézzel, Kövesligethy Radó, jobbról a harmadik Konkoly Thege Miklós

riumalapító és székházépítő tevékenysége miatt is okkal vívta ki munkatársai tiszteletét, amit bizonyít a 60. születésnapjára készített díszes köszöntő oklevél (11. ábra), aminek aláírói között szintén megtaláljuk szakmánk szinte minden neves képviselőjének aláírását. Konkoly nyugállományba vonulása évében készült az ógyallai csoportkép (12. ábra), amin szintén felfedezhető néhány ismert meteorológus.

A múzeum újjászületése. Nincs róla pontos leírás, nem állnak rendelkezésre dokumentumok arról, hogy mi lett a múzeum sorsa 1945 után. Egyes elbeszélők arról számoltak be, hogy az 1944. december 30-i belövés okozott helyreállíthatatlan károkat a gyűjteményben. Dobosi Zoltán szerint a háborúban nem sérült meg a múzeum, mert a belövés nem ott érte az épületet, ahol a kiállítási terem volt. A *megszűnés* későbbi tevékenység eredménye, amiben erősen közrejátszott az 1945 utáni politikai helyzet. Az elbeszélések szerint az intézet dísztermében, ahol több múzeumi tárgy is ki volt állítva, a falon lógott Ferenc József (az alapító okiratot aláíró király) és Erzsébet királyné képe. Egy népi demokráciában egy király képe egy közintézményben nem volt kívánatos. Talán ez is közrejátszott abban, hogy a múzeumot felszámolták. Egyes mesélők szerint az anyag megmaradt részét kiszállították Pestszentlőrincre, az újonnan létrejött obszervatóriumba. Ezt támasztja alá az a tény, hogy az ógyallai obszervatórium órája mind a mai napig ott áll a Marczell György Főobszervatórium főépületének előcsarnokában Kovács Margitnak az intézet kilencvenéves évfordulójára készített domborműve (8. ábra) társaságában, ha nem is annyira megbecsülve.

Korunk gyűjteménye. A múzeumi eszmét néhányan több mint negyven éven át továbbörizték. A gondolat legfőbb ébrentartója, szorgalmazója Zách Alfréd volt, akinek nevéhez emellett többek között a Siófoki Obszervatórium létrehozása is fűződik. Nevét méltán örzi tárló a Múzeumban és emléktábla a siófoki épület falán. A múzeum 1991-ben született újjá, amikor az Országos Meteorológiai Szolgálat (OMSZ) elnöke, *Mersich Iván*⁴, elnöki utasításban szabályozta a „meteorológiai muzeális szakgyűjtemény” szervezeti kereteit. A korábbi gyűjtési ötleteknek többek között az is gátat szabott, hogy nem állt rendelkezésre megfelelő helyiség, ahol a tárgyakat össze lehetett volna gyűjteni. Mai szemmel ez talán furcsán hat, de 1988-ban az OMSZ létszáma majdnem elérte az 1000 (egyezer) főt! A 2/1991. Eln. utasítás a létrehozás elhatározása mellett (Dunkel, 1993) reprezentatív kiállítási teret is biztosított a megmentett, ismét előkerült és újonnan gyűjtött eszközök számára. Az újonnan létrejött, vagy ha tetszik az újra alapított múzeum kialakításában, a műszerek kiállítható állapotba hozásában Zách Alfréd inspirálásán és gyűjtő munkáján túl komoly szerepe volt Horváth Emil ny. hálózati ellenőr kitartó és szorgalmas munkájának. A múzeum kialakításában, fejlesztésében, az új gyűjtemény katalogizálásában fáradhatatlanul munkálkodott Mezősi Miklós a magyar meteorológiai múlt és az OMSZ levéltár lelkes kutatójával, Simon Antallal együtt, hosszú éveken keresztül. Egy emléktábla szól róluk az intézet első emeletén, két tárló között, ott

ahol a *Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma* 2002. november 13-án kiállított okirata is található arról, hogy a minisztérium *Magyar Meteorológiai Gyűjtemény* néven vette nyilvántartásba gyűjteményünket. Ezzel a lépéssel „múzeumunk” a hivatalosan nyilvántartott közgyűjtemények sorába lépett. A *Gyűjtemény* a Kitaibel Pál utcai székház három szintjén 28 vitrint, valamint 8 talpas és 8 fali tárlót tölt meg, a 2010-es katalógus szerint. További 18 terjedelmesebb műszer, eszköz (légnyomás-hitelesítő, az aranyérmes ionoszféravizsgáló készülék, FUESS anemográf, ombrográfok, jégesőelhárító rakéták, rádiószonda vevő) pedig a folyosókon illetve egyes munkaszobákban önállóan nyert elhelyezést. Egyes reprezentatív darabok – a székház 2005-ös felújítását követően – az I. emeleti tanácsterem öt beépített vitrinjében kerültek kiállításra. Az 1993 óta többször frissített múzeumi katalógus a kiállított tárgyakat különböző csoportba sorolja:

- magaslégtörési műszerek (78 db),
- földfelszíni mérések műszerei (202 db),
- csillagászati és egyéb [geodéziai, lélegelektromos, radioaktív] műszerek, eszközök (121 db),
- emléktárgyak, díjak, kitüntetések (82 db),
- művészeti alkotások (29 db),
- hangtár (30 óra),
- fotótár (18 album).

A most meglévő anyagnak csupán töredéke szerepelt a századelejei Konkoly-féle múzeumban. Azért vannak említésre méltó ritkaságok a mai gyűjteményben is. A legrégebbi tárgy egy iskolai demonstrációs eszköz, az 1745-ből származó „Winkler-féle elektromos gép”, amit Konkoly felhívására a keszthelyi katolikus főgimnázium ajándékozott 1902-ben. Meteorológiai szempontból igen értékes a *Barométer Gyűjtemény*, benne az 1870-ben önállóvá lett Meteorológiai Intézet I. sz. barométere. Nemzetközi összehasonlításban is kiemelkedő a rádiószonda gyűjtemény, aminek létrejötté Varga Miklós kitartó gyűjtésének köszönhető. És ne feledkezzünk meg az 1944. decemberi belövést túlélő anemométerről se! Konkoly ritkaságokat felvonultató gyűjteményét sikerült más, frissebb ritkaságokkal kiegészíteni. Reméljük, hogy a gyűjtőmunkát nem fogja megszakítani újabb történelmi törés.

Irodalom

- Dunkel, Z., 1988: Ötven év egy tudomány vonzásában. Interjú Dobosi Zoltánnal. *Légekör* 33(4), 10–17.
- Dunkel, Z., 1993: Meteorológiai Múzeum? Meteorológiai Múzeum! *Légekör* 38(3), 14–18.
- Kovács, K. és Mezősi, M., 2000: Országos Meteorológiai Szolgálat, Múzeum és Könyvtár. Tájak–Korok–Múzeumok Kiskönyvtára 664, pp. 16, *TKM-OMSZ Kiadás*, Veszprém
- Mezősi, M., 1997: 100 éve történt... Ezredévi kiállítás. *Légekör* 42(1), 24–26.
- OMFI, 1903: A Meteorológiai és Csillagászati muzeum tárgymutatója, pp. 22
- OMFI, 1911: A Meteorológiai és Csillagászati muzeum tárgymutatója, pp. 45
- Zách, A., 1987: Megemlékezés egy múzeumról. *Légekör* 32(3), 31–33.
- Zách, A., 1988: Ismét a múzeumról. *Légekör* 33(3), 32.

⁴ elnök 1991.02.15–2005.01.21.